

Magdalena Zowczak

prof. dr hab. Magdalena Zowczak

profesor

Zakład Teorii i Badań Współczesnych Praktyk Kulturowych

kierownik Zakładu Teorii i Badań Współczesnych Praktyk Kulturowych; członkini Rady WH UW; udział w Komisji "A" Rady WH UW

Useful links

[Publications in PBN](#) [1]

[Spis pracowników](#) [2]

[USOS](#) [3]

Contact

h.m.zowczak@uw.edu.pl

Dyżury

żroda: 12.00- 13.00

Zajmuję się antropologią religii – badaniami kultury religijnej, które obejmują studia nad apokryfem, modlitwą i ofiarą, ikonografią sztuki sakralnej, współczesną ekspresją religijną oraz jej związki z tożsamością w różnych środowiskach i grupach społecznych, w społecznościami zróżnicowanymi wyznaniowo. Prawie wszystkie moje publikacje powstały na bazie różnorodnych tworzonej podczas badań etnograficznych. Moją ulubioną formą zajęć dydaktycznych jest „Laboratorium etnograficzne”, które zawsze kończy wspólna, zbiorowa publikacja prezentująca refleksyjne podsumowanie dwuletnich zespołowych badań. Celem ostatnio zrealizowanego projektu badawczego („Opus” NCN) „Kultura religijna wobec zmian społecznych (Polska-Ukraina)” było studium porównawcze mniejszości wyznaniowych -- powiązanie semantyki wyobrażeń religijnych z praktykami społecznymi oraz wypracowanie perspektywy porównawczej dla zachodzących w Polsce i na Ukrainie zmian kultury religijnej. Sprawozdanie z pierwszej fazy badań grantowych na Podolu (z udziałem studenckiej grupy laboratoryjnej) i prezentujących je wystaw fotograficznych oraz filmu znajduje się na stronie: <http://etnologia.uw.edu.pl/kultura-religijna-polska-ukraina> [4]

Badania zakończyła publikacja zbiorowa uczestników badań: "Catholic Religious Minorities in the Times of Transformation. Comparative Studies of Religious Culture in Poland and Ukraine, Transl. Joanna Fomina. "European Studies in Theology, Philosophy and History of Religions" vol. 21, Peter Lang GmbH, Berlin 2019.

Area of interest

antropologia religii: studia nad apokryfem, modlitwami i ofiarami, ikonografią sztuki sakralnej, współczesną ekspresją religijną oraz jej związkami z tożsamością; teoria kultury, religijność na pograniczu kulturowym (katolicko-prawosławnym)

Biography

Badania etnograficzne

Polska wschodnia, Mazowsze, Łemkowszczyzna; Litwa, Białołęka (Brasławszczyzna) i Ukraina (zachodnia i centralna, zwłaszcza Podole) oraz Bułgaria. Ostatnie badania w Polsce, w woj. zachodniopomorskim.

Uzyskane stopnie naukowe

Uzyskane stopnie naukowe:

2017 - profesor zwyczajny

2012 – profesor nadzwyczajny

2001 – doktor habilitowany, specjalność: etnologia, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Historyczny

1986 – doktor nauk humanistycznych, specjalność: etnologia, Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny, Katedra Etnologii

1979 – magister, specjalność: etnografia Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny.

Funkcje

2016 Kierownik Zakładu Teorii i Badań Współczesnych Praktyk Kulturowych

2003-2016 Kierownik Zakładu Etnologii Polski i Europy IEiAK UW

Przewodnicząca Rady Naukowej IEiAK UW kadencja 2008-2012; 2012-2016

2016 Przewodnicząca Komisji Oceny Samodzielnych Pracowników Naukowych WH

Członek Komitetu Nauk Etnologicznych PAN od 2007

Członek redakcji naukowych serii wydawniczych:

- „STUDIA ETHNOLOGICA” Wydawca: Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej i Wydawnictwo DiG
- „BIBLIOTEKA KLASYKÓW ANTROPOLOGII”, Wydawnictwo Marek Derewiecki
- „ARCHIWUM ETNOLOGICZNE”, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego

Zajęcia dydaktyczne według programów autorskich

- „Teorie kultury” (wykład od 2002),
- Seminarium magisterskie „Religijność, tożsamość, kultura symboliczna” od 2001;
- Seminarium doktoranckie od 2013;
- „Antropologia religii”, seminaria i konwersatoria: „Kultura religijna wobec zmian społecznych”, „Teorie klasyczne”, „Testowanie teorii”, „Typy doświadczenia religijnego”,
- „Wstęp do etnologii i antropologii kulturowej” (wykład 1998-2001),
- „Biblia ludowa”, „Biblia ludowa, biblia popularna”, „Biblia ludowa – religijność i tożsamość” (wykłady monograficzne),

- „Techniki opisu etnograficznego” (konwersatorium),
- „Europa pogranicza – znaki tożsamości” (wykład monograficzny), „
- Antropologia granicy” (seminarium kierunkowe razem z prof. W. Młodzieckim),
- „Wstęp do etnologii”, wydzienia (1986-98),
- „Religia w teoriach kultury” wydzienia (1986-99),

Laboratoria etnograficzne (2-letnie cykle zajęć z badaniami terenowymi w latach 1980-2014)

- „Kultura religijna wobec zmian społecznych. Studium społeczności lokalnej” (badania terenowe Ukraina, Podole 2012-2014);
- „Kultura religijna społeczności lokalnej” (Gródek Podolski i okolice, Ukraina 1999-2001; Widze, obw. brasławski, Białyoruż 1994-1996),
- „Kultura religijna Polaków na Wileńszczyźnie”, (Litwa 1991-1992),
- „Apokryfy ludowe” (Polska poł., Litwa – obw. wileński i sołecznicki 1989-1990);
- „Obraz Obcego w kulturze ludowej” (z dr Aliną Całką);
- „Kultura wioski nadwiślańskich” (z prof. Marianem Pokropkiem)

[Selected publications](#)

Wszystkie publikacje dostępne w [Polskiej Bibliografii Naukowej](#) [1]

Najważniejsze publikacje:

Autorskie monografie

1. Religijność na pograniczach. Eseje apokryficzne, „Studia Ethnologica”. Wyd. DiG, Warszawa 2015, 256 s.
2. Biblia ludowa. Interpretacje wariantów biblijnych w kulturze ludowej. Monografie FNP. Seria Humanistyczna. Wyd. FUNNA, Wrocław 2000, 526 s. (uzyskała nagrodę Rektora UW Clio I stopnia); wyd. II uzupełnione i poprawione, poprzedzone nowym wstępem: Biblia ludowa w Europie środkowo-Wschodniej: fenomen graniczny, ukazała się w serii „Res Humanae”, Wydawnictwo UMK, Toruń, 2013.
3. Bohater wsi. Mit i stereotypy, „Wiedza o kulturze”, Wrocław 1991, 160 s.

Redakcje i współautorstwo tomów

1. Catholic Religious Minorities in the Times of Transformation. Comparative Studies of Religious Culture in Poland and Ukraine, "European Studies in Theology, Philosophy and History of Religions" vol. 21, Peter Lang GmbH, Berlin 2019, 426 s.
2. Na pograniczu „nowej Europy”. Polsko - ukraińskie sąsiedztwo. Red. M. Zowczak, Wyd. DiG, Warszawa 2010, 744 s.
3. W cieniu drzewa wiary. Studia nad kulturą religijną na pograniczach Slavicae Orthodoxae. Red. M. Zowczak, Wyd. DiG, Warszawa 2009, 199 s.
4. Regiony, granice, rubieże. Tom w darze dla Prof. Mariana Pokropka. Red. L. Mróz, M. Zowczak, K. Waszczyńska, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW i Wydawnictwo DiG, Warszawa, 2005, 467 s.
5. Podole i Wołyń. Szkice etnograficzne, Red. J. Smyrski i M. Zowczak, Wyd. DiG, Warszawa 2003, 344 s.

Wybrane artykuły i eseje

1. Kultura religijna jako kontekst dramatu społecznego. Podole, Ukraina, „Konteksty” 2015 (LXIX) nr 2 (310), s. 189-202.
2. „Kultura religijna w kontekście przemian społecznych. Studium społeczności lokalnej”, 2014, nr 3, s. 238-261. [Od Paniienki ze Dworu do Sprawczej Feministki. Antropologiczne wymiary kultu maryjnego]
3. Transformations de mondes. Le temps de la Bible populaire comme contexte des récits et légendes étiologiques [w:] Contes et légendes étiologiques dans l'espace Européen. Sous la direction de Galina Kabakova. Pippa-Flies France, Paris 2013, s. 201-221.
4. „Kultura religijna w kontekście przemian społecznych. Studium społeczności lokalnej”, [w:]

- 2006-2009 kierownik grantu Min. Nauki i Szk. Wyższego Nr 1 H01H011 „Ukraina - pami??, to?samo??, podmiotowo??” we wsp?pracy z Uniwersytetem im. Iwana Franki we Lwowie i Instytutem Narodoznawstwa Ukrai?skiej Akademii Nauk.
- 2010-2011 wraz z prof. Michaeliem Herzfeldem, Univ. of Harvard, opiekun naukowy w grantie dr Agnieszki Ko?cia?skiej “Biomedicalizing Gender. The Globalization of Sexual Science and the Redefinition of Gender Roles in Poland” w Programie UE FP-7 PEOPLE Marie Curie (International Outgoing Fellowship for Career Development), realizowanym w University of Harvard, USA.
- 1997-1999 wykonawca w grantie Komitetu Bada? Naukowych 1H01G 087 12 “Kultura i to?samo?? mieszka?c?w dawnych polskich Kres?w wschodnich”, kierownik: Prof. [Lech Mr?z](#) [7].
- 1991-1994 wykonawca w grantie Komitetu Bada? Naukowych 10870 91-01 „Polacy dawnych kres?w p?nocno-wschodnich”, kierownik: Prof. [Lech Mr?z](#) [7].

Granty promotorskie NCN:

- 2007-2010 Kierownik grantu promotorskiego Min. Nauki i Szk. Wyższego Nr N N109 177334, wyk. Kamila Baraniecka-Olszewska „Wsp?czesna religijno?? w Polsce - Misteria M?ki Pa?skiej”
- 2007-2010 Kierownik grantu promotorskiego Min. Nauki i Szk. Wyższego Nr N109 176334, wyk. mgr [Magdalena Luba?ska](#) [8] „Synkretyzm i antysynkretyzm religijny w ?wietle koegzystencji muzu?man?w (Pomak?w) i prawos?awnych w Rodopach Zachodnich w Bu?garii”.
- 2011–2015 Redaktor pomocniczy w 3 projektach badawczych NCN Preludium, realizowanych przez doktorantki.

[Conferences and visiting lectures](#)

Organizacja konferencji:

2016 „Badania por?wnawcze kultury religijnej w Europie ?rodkowo-Wschodniej”. Robocza konferencja realizowana ze ?rodk?w Narodowego Centrum Nauki w ramach grantu „Kultura religijna wobec zmian spo?ecznych. Studium por?wnawcze spo?eczno?ci lokalnych (Polska – Ukraina)” (Nr projektu 2011/03/B/HS3/00341). Uniwersytet Warszawski, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej.

2009 Polsko-ukrai?ska konferencja „Antropologia pogranicza. Polsko-ukrai?skie s?siedztwo”, realizowana z ?rodk?w grantowych MNiSW „Ukraina - pami??, to?samo??, podmiotowo??” we wsp?pracy z Uniwersytetem im. Iwana Franki we Lwowie i Instytutem Narodoznawstwa Ukrai?skiej Akademii Nauk. Uniwersytet Warszawski, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej.

Udzia? w konferencjach i wyk?ady (w ostatnich 5 latach):

2016

“The synthesis of time and fate: the Pensive Christ and the Pietà in folk religiosity”, Center for Regional Studies and Analyses, Sophia University “St. Kliment Ohridski”.

Wyk?ad “Religijno?? ludowa a kultura popularna, czyli o walce postu z karnawa?em” na posiedzeniu naukowym Komisji Etnograficznej PAU

Konferencja „Chrze?cija?stwo w religijno?ci ludowej – 1050 lat po chrzcie Polski”, Org. Katedra Religioznawstwa i Misjologii Instytut Teologii Fundamentalnej Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Paw?a II wraz z Polskim Tow. Ludoznawczym O/Lublin oraz Polsk? Sekcj? Mi?dzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV. , 9-10 maja. Referat: „Religijno?? ludowa czy popularna?”

2014

Konferencja mi?dzynarodowa: „Dzie?o Oskara Kolberga jako dziedzictwo narodowe i europejskie” zwo?ana z okazji 200-lecia urodzin Oskara Kolberga. Instytut Oskara Kolberga w Poznaniu, Komitet Nauk Etnologicznych PAN, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze. Referat: „Kolberg zapoznany. O przyczynach negatywnej stereotypizacji dzie?a Oskara Kolberga w ostatnim p?wieczu”.

Mi?dzynarodowa konferencja „Ludowa wizja stworzenia ?wiata a pie?ni tradycyjne”. Lublin, O?rodek Mi?dzykulturowych Inicjatyw Tw?rczych „Rozdro?a” i Fundacja „Muzyka Kres?w”. Referat: „Kosmogonia schrytlanizowana. O przenikaniu si? mitu i Ksi?gi”.

2012

International Symposium „Slavic etiological tales and legends in the European Space”, 4-6.10, Paris IV-Sorbonne UFR D’Etudes Slaves. Referat: “Transformation of the Worlds. The time of the folk Bible as the context of

etiologial tales and legends”.

Międzynarodowa konferencja «?????? ? ??????? ? ?????????? ? ?????????? ??????????», (Moscow Center for University Teaching of Jewish Civilization “SEFER”, ?????????? ?????????????????? ???). Referat: „????? ?????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ??????????”.

IV Funeralia Warszawskie 22-24.10. Zespół Historii Kultury Staropolskiej IH UW; Instytut Historyczny UW, Instytut Archeologii i Etnologii PAN. Referat „<List do św. Piotra> w pochówkach XVI-XVIII w. w świetle współczesnych modlitw apokryficznych”.

Sesja naukowa Kult Matki Bożej na Ziemi Wieluńskiej 25.04, Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu; finans. przez Rejonowy Bank Spółdzielczy w Lututowie. Referat: „Antropologiczne wymiary kultu maryjnego”.

2011

Universität Leipzig Institut für Slavistik, wykład dla uczestników projektu „Sposoby ustalania norm prawnych w społeczeństwach mieszanych pod względem etniczno-religijnym. Doświadczenia w Królestwie Polsko-Litewskim i jego państwach sukcesyjnych”, realizowanego w ramach programu Niemieckiej Wspólnoty Badawczej im. Emmy Noether: “Borderland tactics: when anthropology meets history”.

Awards and Scholarships

Udział w nadawaniu stopni naukowych:

Promotorka pięciu rozpraw doktorskich i ponad 60 prac magisterskich;

recenzentka w 12 przewodach habilitacyjnych i doktorskich;

uczestniczka od 2001 roku w wydziałowej komisji do spraw doktoratów, w komisjach oceny okresowej (poprzednio – młodej kadry, w kadencji 2012-2016 samodzielnych pracowników WH), w egzaminach przed doktoratem, magisterskich i licencjackich.

Od 2014 r. sprawuję opiekę naukową nad stypendystami z Ukrainy i Białorusi w ramach Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców

Po 2001 r. byłem opiekunem naukowym stypendystów Kasy im. Mianowskiego z Ukrainy i Białorusi.

Popularyzacja (ostatnie 3 lata):

2016

- PR Dwójka. Udział w audycji Piotra Kłodzkiego „Ludowa religijność i oskarżenia o pogaństwo” w cyklu: „Inny stan skupienia”, 12.04, godz. 21.30. <http://www.polskieradio.pl/8/4795/Artykul/1606802.Ludowa-religijnosc-i-oskarzenia-o-poganstwo> [9]
- PR Dwójka. Udział w audycji Hanny Marii Gizy „Kalendarz, czyli układanie klocków czasu” w cyklu „Klub ludzi ciekawych wszystkiego” 02.01.2016 r godz. 16.00 <http://www.polskieradio.pl/8/405/Artykul/1565143.Kalendarz-czyli-ukladanie-klockow-czasu> [10]

2015

- Alina Petrowowa-Wasilewicz, Z prof. Magdaleną Zowczak o wierze ludu w globalnej wiosce, „Wiadomości KAI. Biuletyn Katolickiej Agencji Informacyjnej”, nr 23 / 2015-05-31, s. 6-9. http://ekai.pl/wydarzenia/temat_dnia/x89582/z-prof-magdalena-zowczak-o-wierze-ludu-w-globalnej-wiosce/ [11]
- Audycja „Inny czas skupienia”. „Czas wielkiej zmiany w religijności ludowej”. PR Dwójka. Red. Prowadzący Piotr Kłodzki. Rozmowa w kontekście książki „Religijność na pograniczach. Eseje apokryficzne” (“Studia Ethnologica”. IEiAK UW i Wyd. DiG, Warszawa 2015). Emisja 08.09.2015, godz. 22.30 <http://www.polskieradio.pl/13/4795/Artykul/1501577.Czas-wielkiej-zmiany-w-religijnosci-ludowej> [12]
- „Sceny z życia religijnego Murafy”, z udziałem prof. Urszuli Augustyniak i dr Łukasza Smyrskiego Pracownia Duży Pokój, ul. Warecka 4/6 w Warszawie, 11.12 godz. 18.00 <https://www.facebook.com/events/702543416548865/> [13]

- Promocja bloku publikacji w „Polskiej Sztuce Ludowej – Kontekstach” 2015 (LXIX) nr 3: Instytut Sztuki PAN, 27.11 godz. 17.00 – udział w prezentacji numeru.

2014

- Dwie wystawy fotograficzne zrealizowane ze studentami w ramach projektu NCN „Kultura religijna wobec zmian społecznych. Studium porównawcze społeczności lokalnych (Polska-Ukraina) Dobór fotografii, jak również komentarze, w przypadku drugiej wystawy w wersji dwujęzycznej, były przygotowywane osobno – dla innych odbiorców:
- „Murafa i Klekotyna. Badania kultury religijnej (2011-2013). Ukraina, Podole, obw. winnicki, rej. szarogrodzki”. Październik 2014. [Murafa i Klekotyna. Badania kultury religijnej 2011-2013]. Murafa, obw. winnicki, rej. szarogrodzki, lipiec 2014.
- Wystawa pokazana ponownie w październiku na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Winnicy.

2013

- Współautorstwo z: Tomasz Kizwalter, Michał Łuczewski, Jerzy Szacki, Zbigniew Wierzbicki, Marcin Zaremba: „Owieczny naród. Dyskusja”, „Przebieg Polityczny” z. 118, s. 35-43. {Autoryzowany zapis dyskusji w związku z publikacją monografii Michała Łuczewskiego „Owieczny naród”, Monografie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, Wyd. UMK, Toruń 2012).

Audycje radiowe:

22.03 Pr. 2, red. prowadzący: Piotr Kędziorek; rozmowa o widowiskach pasywnych.

21.12, Pr 2, red. prowadząca: Hanna Maria Giza, „Klub ludzi ciekawych wszystkiego”:
Tradycje Bożego Narodzenia.

Wizytówka:

<http://nauka-polska.pl/dhtml/raporty/ludzieNauki?rtype=opis&objectId=56490&lang=pl> [14]

[Member of scientific organizations](#)

Członkini Komitetu Nauk Etnologicznych PAN

Related content [Kultura religijna Polska-Ukraina](#) [15]

Source URL: <https://etnologia.uw.edu.pl/en/node/1966>

Links

[1] https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/persons/3930863/Hanna_Magdalena_Zowczak

[2] <http://mojekonto.uw.edu.pl>

[3] https://usosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/osoby/pokazOsobe&os_id=45232

[4] <http://etnologia.uw.edu.pl/kultura-religijna-polska-ukraina>

[5] <http://www.ruthenia.ru/folklore/folklorelaboratory/pogranichje/petrov1.pdf>

[6] <http://www.cyfrowaetnografia.pl/dlibra/docmetadata?id=2800&from=publication>

[7] <https://etnologia.uw.edu.pl/en/instytut/ludzie/pracownicy/lech-mroz>

[8] <https://etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/pracownicy/magdalena-lubanska>

[9] <http://www.polskieradio.pl/8/4795/Artykul/1606802,Ludowa-religijnosci-i-oskarzenia-o-poganstwo>

[10] <http://www.polskieradio.pl/8/405/Artykul/1565143,Kalendarz-czyli-ukladanie-klockow-czasu>

[11] http://ekai.pl/wydarzenia/temat_dnia/x89582/z-prof-magdalena-zowczak-o-wierze-ludu-w-globalnej-wiosce/

[12] <http://www.polskieradio.pl/13/4795/Artykul/1501577,Czas-wielkiej-zmiany-w-religijnosci-ludowej>

[13] <https://www.facebook.com/events/702543416548865/>

[14] <http://nauka-polska.pl/dhtml/raporty/ludzieNauki?rtype=opis&objectId=56490&lang=pl>

[15] <https://etnologia.uw.edu.pl/en/node/4867>